

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Bc. Kristýna Avramovič: Frazeologie v učebnicích srbského jazyka pro základní školy. Praha, FF UK 2024, 62 s. + 13 s. příloha

Předložená diplomová práce se věnuje tématu osvojování frazémů ve školním věku a začlenění frazeologie do formální výuky, konkrétněji podání frazeologie v učebnicích srbského jazyka pro sedmé ročníky základních škol. Teoretickou část doplňuje výzkum, který autorka provedla mezi žáky osmých ročníků na dvou základních školách v Srbsku, ověřující osvojení si srbské frazeologie na základě dvou zvolených řad učebnic.

Svým teoretickým základem předložená práce navazuje na bakalářskou práci autorky, v níž se věnovala vymezení frazému a podrobněji frazémům srovnávacím, prokazuje tak autorčin dlouhodobý zájem o frazeologická témata. Tentokrát si autorka zvolila poměrně specifickou oblast propojující pohled lingvistický, pedagogický a didaktický, jemuž je věnováno nemnoho odborné literatury, většinou je spíše jen okrajově zmiňována v literatuře věnující se osvojování řeči u dětí a literatuře zaměřené didakticky. Autorka z tohoto důvodu musela sáhnout po literatuře nejen české a srbské, osvojování kterýchžto jazyků se podrobněji věnuje, čerpá ale i z literatury psané anglicky, slovensky, chorvatsky a bosensky.

Práce je strukturovaná do tří kapitol, dvou teoretických a jedné praktické, v nichž pojednává o osvojování frazeologie v dětském věku a dále zkoumá, jak je látka z frazeologie podávána v učebnicích srbského jazyka pro základní školy (speciálně pro 7. ročníky ZŠ, kde je frazeologie v rámci učebního plánu probírána také samostatně, nejen průběžně v rámci další probírané látky). Třetí kapitola představuje samotný výzkum na základních školách v Srbsku. Text práce je doplněn pěti přílohami: překladem závěru práce do srbštiny, dvěma vzory dotazníků využitých ve výzkumu a dvěma ukázkami vyplněných dotazníků.

K provedení výzkumu musela autorka vynaložit značné úsilí při shánění respondentů z řad učitelů, kteří by jí umožnili vstoupit do jejich výuky, a z důvodu tragických událostí na základní škole v Srbsku na jaře loňského roku taky výzkum časově odložit na další školní rok. Překonat musela také obtíže při shánění zkoumaných učebnic, zapříčiněné stanovenými pravidly prodeje učebnic v Srbsku, která znemožňují jejich volný prodej. Právě respondentům z řad učitelů se podřizovala volba zkoumaných řad učebnic, stejně jako výběr a počet respondentů z řad žáků.

Autorka sama si je vědoma, že provedený výzkum je jen sondou nahlížející do problematiky podání frazeologie v učebnicích pro základní školy, neboť se věnuje pouze dvěma řadám učebnic z momentálně srbským ministerstvem školství schválených šesti až devíti pro různé ročníky ZŠ. Stejně tak si uvědomuje otázku adekvátnosti dvou srovnávaných testů sestavených

podle dvou řad učebnic, které se v některých případech liší nejen vybranými frazémy, ale i typy cvičení (s. 24) – čili o čem srovnání výsledků dvou různých testů, sestavených podle látky různých učebnic a předložených různým respondentům vypovídá? Jasnější výsledky přináší hodnocení každého testu samostatně, pokud se autorka zamýšlí nad otázkou, do jaké míry zvládli respondenti látku učebnice, podle které se sami učí. Závěry výzkumu pak autorka zajímavě doplnila reakcemi a názory učitelek na výsledky provedených testů a jejich hodnocením využívaných učebnic i školních osnov, což nabízí také další náhledy na zkoumané téma. U devátého cvičení, shodného s cvičením využitým v bakalářské práci, bohužel nevyužila nabízející se příležitost srovnat výsledky obou výzkumů.

V závěru práce se autorka širě zamýšlí nad výsledky výzkumu a faktory, které je mohly ovlivnit (výběr učebnic a jejich kompozice, geografické rozmístění škol, obtížnost testů, lidský faktor, např. osoba učitele), výsledky výzkumu zasazuje do širšího kontextu, čímž dokládá, že si uvědomuje komplexnost zkoumané problematiky a relativitu vlivu volby učebnice na výsledek osvojení látky.

Z formálního hlediska je práce zpracovaná standardně. Autorčin projev je plynulý a dobře srozumitelný, byť místy poněkud rozvláčný. Veškeré prezentované výsledky jsou zpracovány v přehledných grafech a tabulkách

Závěrem konstatuji, že autorka v práci prokázala dobrou orientaci v problematice, obeznámenost s odbornou literaturou týkající se dané problematiky, i schopnost práce se základními prameny, stejně jako samostatnost při přípravě a provedení výzkumu a pečlivost při zpracování jeho výsledků. Na základě všeho výše uvedeného považuji předloženou práci za vyhovující požadavkům kladeným na závěrečnou práci a doporučuji ji k veřejné obhajobě. Vzhledem k některým otázkám metodologickým hodnotím práci známkou velmi dobře.

Mgr. Helena Stranjik, Ph.D.

Ústav etnologie a středoevropských a balkánských studií
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

V Praze, dne 23. ledna 2024